

Strategi för det mångspråkiga församlingsarbetet i huvudstadsregionen 2021–2030

Alltså är ni inte längre gäster och främlingar utan äger samma medborgarskap som de heliga och har ert hem hos Gud. (Ef. 2:19)

Introduktion

Kyrkomötet godkände i november 2020 en ny strategi för den evangelisk-lutherska kyrkan för perioden 2021-2026. Det allmänna temat är "Öppna dörrar". I strategin fästs uppmärksamhet vid globala, samhällliga, religiösa och kyrkliga trender som man förmodar att ska påverka kyrkans roll, verksamhet och verksamhetsförutsättningar under de kommande åren. Strategin målar upp en bild av en kyrka vars samhällliga och ekonomiska ställning avsevärt försämras. Samtidigt resonerar man kring frågan hur kyrkan ska leva upp till sitt kall under dessa nya omständigheter och inför de nya utmaningarna.

I strategin beaktas många fenomen som är av central betydelse för kyrkan och som därför ligger till grund för de strategiska valen. I strategin betraktas inte invandringen som ett för kyrkan väsentligt fenomen och följaktligen saknar texten strategiska val som skulle främja den mångkulturella och mångspråkiga verksamheten. Denna brist visar tydligt att det behövs en strategi för det flerspråkiga församlingsarbetet. Framför allt gäller detta huvudstadsregionen där det finns över 160 etniska grupper med mer än 150 modersmål och där det redan i 20 år pågått församlingsarbete på arabiska, engelska, kinesiska, ryska och estniska.

I framtiden är huvudstadsregionens invånare en brokig skara och skillnaderna inom invånargrupperna kommer att öka och t o m bli större än skillnaden mellan grupperna. Därför kan vi hädanefter inte tolka gruppernas verksamhet enligt samma kriterier som tidigare, t ex språk eller etnicitet. Syftet med strategiprocessen är att fastställa en långsiktig inriktning för det flerspråkiga arbetet i huvudstadsregionen. Inriktningen ska under följande decennium svara mot kyrkans, församlingarnas, befolkningens och samhällets behov och förväntningar. Processen utmynnar i en strategi för det mångspråkiga församlingsarbetet i huvudstadsregionen under perioden 2021-2030 och separata verksamhetsprogram för respektive språk under perioden 2021–2026. I strategiarbetet utnyttjas de pågående strategiprocesserna för kyrkan och samfälligheterna i huvudstadsregionen samt analyser av framtiden. Framtidsbilden som presenteras i slutet av detta dokument formulerades på basis av dessa.

I detta dokument används främst termerna "person med utländsk bakgrund", "främmande språk" och "flerspråkig". En person med utländsk bakgrund är en person vars ena eller bägge föräldrar är född/födda utomlands. Självt kan personen vara född i Finland och således vara andra generationens invandrare. En person med utländsk bakgrund har ett annat registrerat modersmål än svenska, finska eller samiska, men allt fler av dessa också talar finska eller svenska. Termen *flerspråkig* används för personer som talar flera språk samt för det arbete kyrkan gör på flera olika språk.

Mission och värderingar

Mission:

Vi skapar ett andligt, flerspråkigt hem där alla deltar som en del av den globala kyrkan.

Den mångspråkiga kyrkan i huvudstadsregionen välkomnar alla till Guds familj, oberoende av språk och sänker tröskeln för att delta i kyrkans verksamhet. I den mångspråkiga kyrkan kan både etniska finländare och personer av utländsk härkomst stärka sin andlighet och kulturella identitet, knyta betydelsefulla vänskapsband och tillsammans bygga upp Kristi ekumeniska, världsomspännande kyrka.

Värderingar:

Tro

"Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar" (Matt 28:19)

Vi bjuder in människor från alla folk och språkgrupper till Guds gemenskap och sporrar till omsorg om sin nästa och skapelsen. Detta är kyrkans grundläggande uppgift.

Mod

"Ty Gud har inte gett oss modlöshetens ande utan kraftens, kärlekens och självbesinningens". (2. Tim. 1:7)

Vi vågar fungera som modifierare och föregångare. Vi uppmuntrar församlingarna till öppenhet och förnyelse så att folk från alla håll ska hitta vägen till kyrkan.

Agera tillsammans

Ty liksom vi har en enda kropp men många lemmar, alla med olika uppgifter, så utgör vi, fast många, en enda kropp i Kristus, men var för sig är vi lemmar som är till för varandra. Vi har olika gåvor allt efter den nåd vi har fått (Rom 12:4-6a)

Alla församlingsmedlemmar kan känna kontakt och gemenskap och kan jämlikt delta i församlingens verksamhet. Kontakten sträcker sig över de språkliga och kulturella gränserna och gränserna mellan de olika kyrkosamfundet.

Respekt för identiteten

Du kände mig alltigenom, min kropp var inte förborgad dig. (Ps. 139:14a)

Varje mänska är unik. Vi respekterar allas identitet och ger alla en chans att vara sig själv på ett tryggt sätt.

Vi inser att modersmålet kan bibehållas som själens och trons språk genom hela livet.

Vision och fokus

Vision:

I huvudstadsregionen når det flerspråkiga församlingsarbetet ut till en betydande del av de invånare som har ett annat modersmål och som utgör en uppskattad del av den evangelisk-lutherska kyrkans arbete.

Inspirerade av Kristi missionsbefallning och den kristna kärleken till nästan inbjuder folk med olika språklig bakgrund att delta i det mångspråkiga församlingsarbetet. Församlingarna är starkt närvarande såväl fysiskt som i medierna där folk som hör till olika språkminoriteter samlas. Personalen inom det mångspråkiga arbetet utgör en jämlik del av kyrkan i huvudstadsregionen. Detta märks i attityden, strukturen och resurserna.

Fokusområden och att bedöma uppnådda mål

1) Församlingsarbetet stärks

Församlingsarbetet på främmande språk utvecklas och blir mångsidigare för att kunna betjäna människor i olika livssituationer. Verksamhetskulturen uppmuntrar till att pröva nya vägar. De administrativa strukturerna stöder församlingsarbetet och tryggar dess fortbestånd.

Mätare:

Vad slags nya vägar har man prövat och har funktionerna blivit mer mångsidiga?

Hur många har deltagit i verksamheten, i experimenten (specificerat)?

Hur har organisationen och resurserna utvecklats och hur stöder de uppnåendet av målen?

2) Församlingsmedlemmarna planerar och förverkligar

Församlingsmedlemmarna och personalen planerar, förverkligar och utvecklar verksamheten tillsammans. Det finns utrymme för församlingsmedlemmarnas kunnande och kallelse. Människorna uppmuntras att delta i lokalförsamlingarnas och samfälligheternas beslutsfattande och vi söker nya vägar att förverkliga detta.

Mätare:

Hurudana uppgifter har församlingsmedlemmarna utfört i församlingen?

Hur många församlingsmedlemmar har deltagit i planeringen, förverkligandet och utvecklandet av verksamheten?

Hur många församlingsmedlemmar har påverkat församlingarnas och samfällighetens beslutsfattande och på vilket sätt har detta skett?

3) Verksamheten är mycket utåtriktad

Det mångspråkiga församlingsarbetet syns i kyrkans kommunikation och på sociala medier och dess röst hörs via de i landet bosatta språkgruppernas kommunikations- och diskussionskanaler. Arbetet inviterar aktivt människor till Kristi gemenskap och hälsar dem välkomna till församlingen och kyrkans mångsidiga verksamhet. De fler- eller annanspråkiga församlingarna bildar nätverk sins-emellan och med andra kyrkliga och samhällseliga aktörer för att på så sätt genom växelverkan uppnå större effekt.

Mätare:

Hur många människor har man fått kontakt med via kommunikationskanalerna (specificerat enligt kanal och språk)?

Hur många nya människor har engagerat sig i verksamheten, fysiskt och virtuellt? I vilka nätverk har man agerat? Vilken effekt har detta haft?

4) Fördjupat samarbete med lokalförsamlingarna

Samarbetet mellan lokalförsamlingarna samt arbete på främmande språk inom Esbo, Helsingfors och Vanda samfälligheter fördjupas, stärks och görs permanent. Vi jämnar vägen till församlingen genom att använda bägge parter organisatoriska kompetens, styrkor, nätverk och kommunikationskanaler. Målsättningen är att invandrarna på ett naturligt sätt ska känna att de hör till lokalförsamlingen men också omfattas av arbetet på främmande språk.

Mätare:

Hur och hur intensivt har man samarbetat med lokalförsamlingarna och de övriga språkgrupperna? Hur många medlemmar av respektive språkgrupp deltar också i den finska/svenska lokalförsamlingens verksamhet?

Med vilken kompetens och vilka organisatoriska resurser har språkgrupperna och lokalförsamlingarna stött varandra?

Hur uppskattar kyrkans personal och förtroendevalda arbetet på främmande språk? Hur visar sig detta i praktiken?

Framtidsbilden

Befolkningsutvecklingen i Finland

Finlands befolkning minskar och åldras. I huvudstadsregionen ökar däremot invånarantalet från nuvarande ca 1,4 mn till ca 1,6 mn år 2030 och ca 1,9 mn invånare år 2050. Ökningen beror allt mer på internationell migration. Enligt prognosen flyttar i snitt 7 000 utlänningar årligen till huvudstadsregionen. Antalet personer som flyttar från annat håll i landet minskar i och med att de flyttningsbenägna ålderskategorierna minskar. Hädanefter ökar antalet barn, ungdomar och arbetsföra endast på grund av personer av utländsk härkomst. En stor del av dessa är väl integrerade i huvudstadsregionen och allt fler har något annat modersmål än svenska eller finska.

Andelen personer av utländsk härkomst växer sig så stor att den får betydande inverkan på utvecklingen i huvudstadsregionen. Allt fler personer med utländsk bakgrund är födda i Finland och betraktas således inte som invandrare. Huvudstadsregionen är allt mer mångspråkig och mångkulturell. Prognoserna tyder på att det år 2035 i Vanda finns 34 % invånare som har ett främmande språk som modersmål, motsvarande siffror för Esbo är 30 % och 26 % i Helsingfors. Då torde de största språkgrupperna utgöras av språk från Afrika och Mellanöstern, t ex arabiska och somali. Dessa grupper består huvudsakligen av personer som är födda eller föds i Finland. Ryskan är fortsättningsvis starkt representerad medan de som talar estniska minskar. Alla områden är ganska mångspråkiga och mångkulturella och ingen grupp är överrepresenterad i någon viss stadsdel. Man kan ändå se att den mångspråkiga befolkningens relativa andel fortsatt växa i de stadsdelar där det sedan tidigare bott folk som talar olika språk. Prognoserna bygger för närvarande på förutsägbara trender. Siffrorna beaktar inte eventuella förändringar som är relaterade till klimatförändringen, pandemier eller massinvandring.

Samhälleliga och religiösa trender

Fram till 2030 är förändringstakten snabb och olika oväntade hotbilder präglar människornas vardag och tankevärld. Enhetskulturen splittras och mycket av det som varit välbekant för oss får nya former. Exempel på detta är familjerna, yrkes- och andra grupper kommer att se väldigt annorlunda ut jämfört med nuläget. Samhörighetens betydelse kvarstår men den enskilda individens historia måste granskas individuellt. Därför kan vi inte tolka människornas aktivitet utgående från identiteten hos den grupp de tillhör, t ex på basis av kön eller ursprung.

Många kulturella influenser når Finland snabbt, men försvinner oftast lika snabbt. Kulturen och den breda komplexiteten tvingar aktörerna till en ny sorts växelverkan och samarbete. I framtiden kommer det mångkulturella att utgöra ett tvärsnitt av samhället. Allt fler familjer är mångkulturella. Den växande mångfalden ökar spänningen mellan individerna. Fördomar och konfrontationer gör att samhällets samtliga

medlemmar måste lära sig att föra en konstruktiv diskussion och att lyssna till avvikande åsikter för att samhällsfriden ska bestå.

Digitaliseringen sker i allt snabbare takt och tar över allt mer av vår vardag. Det är omöjligt att bedöma var vi står om 10 år. Klimatförändringen, pandemierna och det ojämlikt fördelade välståndet leder till ojämlikhet och invandring, påverkar tillgången på föda samt ökar missnöjet och polariseringen. Den globala utvecklingen ökar mänskornas ångest. Trenden förstärks dessutom av de nyheter som mediernas väljer att publicera.

Diversifieringen och individualiseringen märks också i mänskornas förhållande till religionen. Nya religiösa gemenskaper uppstår snabbt. Kännetecknande för dem är ändå att de är små och introverta och att deras popularitet avtar snabbt. I Finland växer islam på bekostnad av kristendomen. Det samhälleliga behovet av ta till sig andra religioner, kunskap om islam och dialog mellan religionerna ökar. Då religiositeten individualiseras påverkas också vårt sätt att uppleva medlemskapet. Mänskorna söker sig till religiösa gemenskaper utgående från sina egna värderingar, intressen och en uppskattning av den förväntade nyttan av ett medlemskap. I framtiden ökar intresset för det spirituella vilket ändå inte märks i fråga om det andliga intresset. Särskilt kvinnorna kommer att välja religiösa strömningar och andlighet som stöder den egna identiteten. Erfarenhetsförankringen blir ett viktigt kriterium vid valet. Detta ändrar också hur den kristna religiositeten förmedlas till barnen i hemmen. Då det gäller att slå vakt om religionen minskar institutionernas betydelse.

Framtidsbilden sporrar oss till att möta de människor som söker kontakt. Öppenhet och diverse samarbetsprojekt kan öppna dörrarna så att vi kan möta nya människor. Förmågan att vara flexibel och snabba förändringar kommer att bli allt viktigare.

Den mångspråkiga kyrkan

Kyrkan förändras snabbt från folkkyrka till minoritetskyrka före 2040. I huvudstadsregionen minskar medlemsantalet redan före 2030 till under 45 %. Den historiska förändringen har stor inverkan på kyrkans självförståelse, dess roll i samhället och på kyrkans ekonomi.

I Finland har kyrkan tre egenskaper: den är en myndighet vid sidan av staten, den erbjuder andliga, sociala och kulturella tjänster och är en religiös gemenskap. Kyrkans myndighetsroll innebär utöver ansvar också rätten att uppbära medlemsavgift i form av kyrkoskatt.

Medlemsflykten och det politiska trycket för att alla religioner ska behandlas jämnt ökar pressen på att kyrkan ska avstå från sin myndighetsställning och beskattningsrätt. Kyrkans betydande samhälleliga inverkan torde dock bibehållas också om kyrka och stat skiljs åt, t ex som betydande aktör inom den tredje sektorn.

Under den närmaste framtiden kommer kyrkans ekonomi sannolikt att avta. Kännbara utgiftsnedskärningar måste göras i fråga om personalen och fastigheterna. Detta förändrar kyrkans verksamhetskultur. Utvecklingen går från arbetstagarcentrering till en verksamhet som engagerar församlingsmedlemmarna och en bemyndigande och faciliterande verksamhetskultur. Det mångkulturella och multireligiösa samhället är en utmaning för kyrkans personal, förtroendevalda och församlingsmedlemmarnas förståelse, attityd och verksamhet. Då den politiska och religiösa polariseringen ökar har kyrkan som kristen gemenskap en viktig uppgift. Det gäller att skapa samhällsfred och gemensamma spelregler och att främja kontakten och dialogen mellan samfunden. Församlingarnas mångfald och mångspråkighet kan vara ett redskap med vilket man kan dämpa den växande nynationalismen och samtidigt nå icke kristna människor i huvudstadsregionen.

En majoritet av invandrarna har en kristen bakgrund. En del hörde i sitt hemland till någon av världens stora kyrkor eller konfessioner som är representerade också i Finland. Vissa representerar eventuellt en etnisk eller nationell kyrka som på grund av invandringen nu också landstigit i Finland. I huvudstadsregionen ökar dessa församlingars antal kraftigt. Bara en liten del av invandrarna hörde till den lutherska kyrkan i sitt hemland, vilket direkt återspeglas på kyrkotillhörigheten i Finland. I huvudstadsregionen hör 3,5 % av den flerspråkiga befolkningen officiellt till kyrkan. Men många av dem som deltar i kyrkans flerspråkiga verksamhet hör inte till kyrkan trots att de upplever sig vara församlingsmedlemmar.

Forskningen visar att många som lämnar sitt hemland samtidigt också lämnar sitt religiösa arv och den aktiva religionsutövningen. De för vilka religionsutövningen är en viktig del i livet söker oftast primärt en religiös gemenskap med låg tröskel, en gemenskap som det är lätt att identifiera sig med. Faktorer som man särskilt identifierar sig med är kyrkosamfundet, etniciteten, språket, liturgin och musiken. En annan betydande faktor är det första intrycket. Den upplevda gästfriheten, den ömsesidiga gemenskapen och förståelsen samt möjlighet att vara en jämlik medlem av gemenskapen har en avgörande betydelse vid valet av gemenskap.

Dessutom följer många noga med vilken nytta de har av att höra till kyrkan eller gemenskapen och hur man på ett meningsfullt sätt kan delta i gemenskapens liv och verksamhet. Den ansvarsfulla uppgiften i ett religiöst samfund kan ge uppskattning som samhället annars inte erbjuder. Ofta betonas barnens roll i integreringen av familjer med utländsk bakgrund. Många föräldrars val styrs av viljan att hitta en verksamhet och gemenskap som upplevs ge barnen bättre möjligheter i framtiden. Detta märks i det mångspråkiga församlingsarbetet redan nu.

För dem som har ett främmande språk har modersmålet livet ut stor betydelse som det andliga språket, och det förblir så även om de skulle lära sig svenska eller finska nästan fullständigt. Därför upplevs möjligheten att delta i kyrkans verksamhet på det egna modersmålet upplevs som viktigt. Den svensk- eller finskspråkiga lokalför-samlingen erbjuder en mötesplats där de kan träffa kristna majoritetsbefolkningen, få hjälp och råd och kan skapa betydelsefulla mänskorelationer. Det mångspråkiga församlingsarbetet öppnar kyrkans dörrar för dem som för en kort tid eller permanent invandrat till Finland genom lokalförsamlingarna och de församlingar som verkar på olika språk.